

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/467/2013
Identifikačné číslo spisu:	6712202826
Dátum vydania rozhodnutia:	17.02.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Emil Franciscy
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:6712202826.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa Mgr. Y. C., podnikajúceho pod obchodným menom Mgr. Miroslav Rybár - ERLAND, so sídlom v Banskej Bystrici, Nad Plážou č. 32, IČO: 33901392, zastúpeného Mgr. Róbertom Antalom, advokátom so sídlom v Banskej Bystrici, Kláry Jarunkovej č. 2, proti odporkyni Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Župné námestie č. 13, IČO: 00166073, o zaplatenie 1 164,06 € s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 12 C 64/2012, o dovolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 18. septembra 2013 sp. zn. 17 Co 34/2013, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 18. septembra 2013 sp. zn. 17 Co 34/2013 z r u š u j e a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Okresný súd Zvolen rozsudkom z 31. októbra 2012 č.k. 12 C 64/2012-101: a/ zastavil konanie o návrhu navrhovateľa v časti istiny 92,33 € s príslušenstvom, b/ odporkyni uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľovi sumu 1 071,83 € s 9 % úrokom z omeškania ročne z dlžnej sumy od 14. septembra 2010 do zaplatenia a nahradiť mu trovy konania vo výške 412,31 €, c/ vo zvyšnej časti príslušenstva návrh zamietol. V odôvodnení uviedol, že navrhovateľ sa návrhom doručeným 23. augusta 2011 domáhal, aby mu odporkyňa nahradila škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom Okresného súdu Banská Bystrica, ktorý na neprávoplatnom rozsudku z 22. januára 2004 č.k. 63 Cb 123/2003-37 vyznačil právoplatnosť. Navrhovateľ v presvedčení, že tento rozsudok je vykonateľný exekučný titul, podal návrh na vykonanie exekúcie, v priebehu exekučného konania ale vyšlo najavo, že rozsudok nie je vykonateľný a exekučné konanie bolo preto zastavené. V príčinnej súvislosti s nesprávnym úradným postupom Okresného súdu Banská Bystrica vznikla navrhovateľovi škoda, ktorá pozostáva z jeho výdavkov na úhradu trov exekúcie povinnému vo výške 431,62 € a súdnemu exekútorovi vo výške 281,12 €; navrhovateľ tiež svojmu právnenému zástupcovi zaplatil za zastupovanie v exekučnom konaní odmenu 359,09 €. Navrhovateľ vzal návrh čiastočne späť (v časti, ktorou sa pôvodne domáhal náhrady nákladov spojených s prípravou žiadosti o prerokovanie nároku na náhradu škody s odporkyňou), preto

súd konanie v časti o zaplatenie 92,23 € zastavil. Vo zvyšku však považoval návrh za dôvodný. Vzhľadom na odporkyňou vznesenú námietku premlčania konštatoval, že premlčacia doba na uplatnenie práva na súde začala navrhovateľovi plynúť 8. marcom 2010, kedy bola škoda reálne vyčísliteľná (navrhovateľ vtedy vyplatil vyššie uvedené sumy). Navrhovateľ uplatnil svoje právo na náhradu škody na súde pred uplynutím premlčacej doby. Súd prvého stupňa mu okrem dôvodne požadovanej náhrady priznal aj úroky z omeškania (§ 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka); o trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 3 O.s.p.

Proti výroku uvedeného rozsudku, ktorým bolo návrhu vyhovené, podala odporkyňa odvolanie. Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd odvolací rozsudkom z 18. septembra 2013 sp. zn. 17 Co 34/2013 rozsudok súdu prvého stupňa v odvolaní napadnutom výroku zmenil (§ 220 O.s.p.) tak, že navrhovateľov návrh, aby odporkyni bola uložená povinnosť zaplatiť mu 1 071,83 € spolu s 9 % úrokom z omeškania ročne z dlžnej sumy od 14. septembra 2010, zamietol. Stotožnil sa s názorom, že postup Okresného súdu Banská Bystrica založil zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. [ktorý prvostupňový súd so zreteľom na § 27 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z.z.“) správne aplikoval]. Odvolací súd poukázal na jednoznačné zistenie, že na rozsudku tohto súdu bolo v rozpore s právnym stavom vyznačené, že nadobudol právoplatnosť 14. februára 2004 a vykonateľnosť 17. februára 2004. Navrhovateľ na podklade tohto (v skutočnosti neprávoplatného) rozsudku podal 26. februára 2004 návrh na vykonanie exekúcie. V exekučnom konaní ale vyšlo najavo, že uvedený rozsudok bol zrušený, preto Okresný súd Banská Bystrica uznesením z 27. júna 2008 č.k. 2 Er 144/2004-54 exekúciu zastavil (§ 57 ods. 1 písm. b/ Exekučného poriadku) a oprávneného (navrhovateľa) zaviazal nahradiť povinnému trovy, ktoré mu v exekučnom konaní vznikli vo výške 431,62 €. V exekučnom konaní zložil oprávnený preddavok na trovy exekúcie na účet súdneho exekútora 31. mája 2004 vo výške 331,93 €, súdny exekútor si z tejto sumy ponechal 281,12 € a zvyšok (50,81 €) vrátil navrhovateľovi. Navrhovateľ (oprávnený) bol v exekučnom konaní zastúpený právnym zástupcom, ktorému musel zaplatiť odmenu za poskytnutú právnu službu vo výške 359,09 €. Povinnosť navrhovateľa (oprávneného) zaplatiť uvedené sumy súdnemu exekútorovi, povinnému a svojmu právnemu zástupcovi bola v príčinnej súvislosti s nesprávnym úradným postupom Okresného súdu Banská Bystrica (§ 18 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb.). Potiaľ sa odvolací súd stotožnil so skutkovými a právnymi závermi prvostupňového súdu. Pokiaľ však prvostupňový súd uzavrel, že návrhom uplatnené právo nie je premlčané (§ 22 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb.), lebo premlčacia doba začala plynúť (až) 8. marca 2010, kedy navrhovateľ reálne uhradil trovy exekúcie, odvolací súd s ním nesúhlasil. Vychádzal z toho, že zmenšenie majetku poškodeného (škoda) nemusí spočívať len v zmenšení hodnoty konkrétnej veci alebo v zániku majetkového práva, ale že môže spočívať aj vo vzniku majetkovej povinnosti (dlhu), ktorým sa zmenšuje hodnota majetku poškodeného. Navrhovateľ nadobudol vedomosť o vzniku škody (už) z uznesenia Okresného súdu Banská Bystrica z 27. júna 2008 č.k. 2 Er 144/2004-54, ktoré nadobudlo právoplatnosť 24. júla 2008. Nasledujúcim dňom mu začala plynúť trojročná premlčacia doba na uplatnenie nároku na náhradu škody, návrh na začatie konania podal ale (až) 23. augusta 2011, teda po uplynutí premlčacej doby. Vzhľadom na odporkyňou účinne vznesenú námietku premlčania bolo potrebné na túto skutočnosť prihliadnuť. Odvolací súd v ďalšom uviedol, že splnením dlhu alebo jeho zánikom z iného dôvodu končí aj povinnosť platiť úroky z omeškania. Z dôvodov, ktoré viedli k zamietnutiu návrhu, odvolací súd nepovažoval za potrebné reagovať na ďalšie odvolacie dôvody. O trovách konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 a 2 O.s.p., § 142 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 a 2 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal navrhovateľ dovolanie. Podľa jeho názoru spočíva napadnuté rozhodnutie na nesprávnom právnom posúdení (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), základom ktorého je nesprávne chápanie pojmu „škoda“ a v nadväznosti na to tiež chybné určenie momentu, kedy škoda vznikla. Dlžníkovi nevzniká škoda dovtedy, kým veriteľovi nezaplatil dlžnú sumu. Sama existencia pohľadávky veriteľa voči dlžníkovi (prípadne aj priznaná rozhodnutím súdu) ešte neznamená reálne zníženie majetkového substrátu dlžníka [nejde o skutočnú škodu ani o ušlý zisk (viď 420 Občianskeho zákonníka)]. V danom prípade nemohlo dôjsť k premlčaniu jeho práva na náhradu škody voči odporkyni, lebo trojročná premlčacia doba na uplatnenie nároku na náhradu škody mu začala plynúť až

9. marca 2010, teda deň po úhrade dlžnej sumy. Podaním návrhu na súd (23. augusta 2011) uplatnil svoj nárok na náhradu škody včas - pred uplynutím premlčacej doby. K premlčaniu jeho práva mohlo dôjsť najvyššie čo do sumy 281,12 € predstavujúcej trovy exekúcie, ktoré zaplatil súdnemu exekútorovi; preddavok na ne totiž zaplatil 31. mája 2004. Z týchto dôvodov navrhovateľ žiadal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zmeniť tak, že odporkyni bude uložená povinnosť zaplatiť mu náhradu škody vo výške 1 071,83 € s príslušenstvom a tiež náhradu trov dovolacieho konania.

Odporkyňa sa k dovolaniu písomne nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací [§ 10a ods. 1 O.s.p. (poznámka dovolacieho súdu: v ďalšom texte sa uvádza Občiansky súdny poriadok v znení pred 1. januárom 2015, lebo dovolanie bolo podané pred týmto dňom)] po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.) proti rozsudku uvedenému v § 238 ods. 1 O.s.p., dospel bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) k záveru, že napadnutý rozsudok treba zrušiť.

Dovolanie možno odôvodniť len tým, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237, b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 O.s.p.).

Dovolací súd preskúma rozhodnutie odvolacieho súdu v rozsahu, v ktorom bol jeho výrok napadnutý. Ak nejde o vady uvedené v § 237, neprihliada na vady konania, ktoré neboli uplatnené v dovolaní, ibaže tieto vady mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 242 ods. 1 O.s.p.). Pri tom je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

1. So zreteľom na § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p. sa dovolací súd bez ohľadu na obsah dovolania a dovolaciu argumentáciu navrhovateľa zaoberal otázkou, či v konaní nedošlo k procesným vadám uvedeným v § 237 O.s.p. a § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.

Vady konania tejto povahy neboli v dovolaní namietané a ich existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo.

2. Podľa názoru navrhovateľa spočíva napadnutý rozsudok na nesprávnom právnom posúdení veci.

2.1. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu.

Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, keď súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo keď síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo keď zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Prvostupňový aj odvolací súd na daný prípad správne aplikovali ustanovenia zákona č. 58/1969 Zb. (viď § 27 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z.z.).

Štát zodpovedá za škodu spôsobenú v rámci plnenia úloh štátnych orgánov a orgánov spoločenskej organizácie uvedených v § 1 ods. 1 nesprávnym úradným postupom tých, ktorí tieto úlohy plnia (§ 18 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb.). Pokiaľ nie je ustanovené inak, spravujú sa právne vzťahy upravené v tomto zákone Občianskym zákonníkom (§ 20 zákona č. 58/1969 Zb.).

Vzhľadom na to, že zákon č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánov štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom bližšie nedefinuje pojem škody a ani neupravuje rozsah

jej náhrady, treba aplikovať príslušné ustanovenia všeobecnej úpravy (§ 442 Občianskeho zákonníka). Škodou sa vo všeobecnosti rozumie ujma, ktorá a/ nastala v majetkovej sfére poškodeného, b/ je objektívne vyjadriteľná v peniazoch a c/ je napravitel'ná poskytnutím majetkového plnenia, predovšetkým peňažného. Podľa § 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa uhrádza skutočná škoda a to, čo poškodenému ušlo (ušlý zisk). Skutočnou škodou je ujma, ktorá znamená zmenšenie majetkového stavu poškodeného oproti stavu pred škodnou udalosťou. Skutočná škoda sa vyjadruje porovnaním majetkového stavu poškodeného pred vznikom škody a po poškodení. Ušlý zisk je v podstate ušlým majetkovým prospechom, ktorý bolo možné očakávať so zreteľom na pravidelný beh vecí, ktorý ale nenastal v dôsledku škodnej udalosti. O vzťah príčinnej súvislosti ide vtedy, ak nesprávny úradný postup orgánu štátu bol bezprostrednou (priamou) príčinou vzniku škody.

2.2. Súd oboch stupňov na základe výsledkov vykonaného dokazovania dospeli k zhodnému záveru, že vyššie popísaný postup Okresného súdu Banská Bystrica vo veci vedenej na ňom pod sp. zn. 63 Cb 123/2003 mal znaky nesprávneho úradného postupu, v príčinnej súvislosti s ktorým navrhovateľovi vznikla škoda. Vzhľadom na odporkyňou vznesenú námietku premlčania súdy dôvodne pristúpili k skúmaniu, či sa návrhom uplatnené právo v dôsledku tejto námietky výrazne neoslabilo (zánikom nároku) tak, že ho už nemožno priznať.

Odlišné sú však názory prvostupňového a odvolacieho súdu, ktoré zaujali pri riešení otázky, kedy vznikla navrhovateľovi škoda, resp. či došlo k premlčania návrhom uplatneného práva na náhradu škody.

2.3. Právo na náhradu škody podľa tohto zákona sa premlčí za tri roky odo dňa, keď sa poškodený dozvedel o škode (§ 22 ods. 1 veta prvá zákona č. 58/1969 Zb.).

Právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v ustanovenej dobe; na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať (§ 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

Premlčanie je uplynutie času stanoveného v zákone na vykonanie práva, ktorý uplynul bez toho, že by právo bolo vykonané, v dôsledku čoho môže povinný subjekt čeliť súdnemu uplatneniu práva námietkou premlčania. Účelom inštitútu premlčania je na jednej strane viesť oprávneného (veriteľa) k tomu, aby v prípade nesplnenia záväzku povinným (dlžníkom) zbytočne neodkladal uplatnenie svojho práva, na druhej strane poskytnúť dlžníkovi nástroj na obranu proti veriteľovi, ktorý svoje právo neuplatnil v stanovenej lehote. Premlčacou dobou sa rozumie doba, v ktorej musí byť vykonané právo, aby nedošlo k jeho premlčaniu. Vznesenie námietky premlčania nemá za následok zánik samotného práva; dlžníkom účinne vznesená námietka premlčania bráni súdnej vymáhateľnosti premlčaného práva.

2.4. Dovolateľ zastáva názor, že samotným vznikom pohľadávky mu ešte ako dlžníkovi nevznikla škoda (ani ako skutočná škoda, ani ako ušlý zisk), lebo jeho majetok sa fakticky znížil až uhradením pohľadávky (pohľadávok).

Pri riešení otázky vzniku škody poškodeného, voči ktorému bola veriteľovi rozhodnutím súdu priznaná určitá pohľadávka, treba vychádzať z pojmov škoda, skutočná škoda a ušlý zisk (viď vyššie 2.1.).

Dovolací súd zastáva názor, podľa ktorého ak je škodou ujma, ktorá sa v majetkovej sfére poškodeného reálne prejavila faktickým znížením jeho majetku, potom je opodstatnený záver, že škoda nevzniká dlžníkovi dovtedy, kým svojmu veriteľovi dlžnú čiastku nezaplatil. Sama skutočnosť, že veriteľ má voči dlžníkovi nejakú pohľadávku, i keby bola priznaná rozhodnutím súdu, totiž ešte neznamená, že majetok dlžníka sa o túto pohľadávku znížil. Existencia takejto, dosiaľ neuspokojenej, pohľadávky nie je preto škodou [poznámka dovolacieho súdu: tento právny názor je zastávaný aj v odbornej právnickej literatúre (viď napríklad „Veľké komentáre, Števček a kol., Občiansky zákonník I, C-H-Beck, 2015, str. 1494“)].

Právny názor, ku ktorému dospel dovolací súd v preskúmvanej veci, nie je v rozpore s judikátom R

89/2004 vychádzajúcim z toho, že charakter majetkovej ujmy má aj zníženie hodnoty pohľadávky veriteľa, ktoré nastalo v časovej a vecnej súvislosti so zmarením možnosti uspokojenia jeho pohľadávky v konaní o výkon rozhodnutia predajom dlžníkovej nehnuteľnosti, ak k zmareniu predaja a poklesu hodnoty jeho pohľadávky došlo v dôsledku nesprávneho úradného postupu súdu. Predmetný judikát sa týkal skutkovo a právne odlišného prípadu, v ktorom veriteľ tvrdil, že škodu mu spôsobil súd priet'ahmi vo vykonávacom konaní, ktorými bol navodený stav definitívne znemožňujúci veriteľovi uspokojenie jeho pohľadávky (poznámka dovolacieho súdu: v judikáte spomínané rozhodnutie odvolacieho súdu bolo zrušené z dôvodu, že sudy dostatočne neskúmali, či tvrdenia veriteľa zodpovedajú skutočnosti). Judikát R 89/2004 nekonštatuje, že škoda vzniká už vznikom pohľadávky.

2.5. V danom prípade bolo z hľadiska skutkového nesporné, že navrhovateľ, ktorý na základe údajov vyznačených v doložke právoplatnosti dôvodne vychádzal z toho, že rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica z 22. januára 2004 č.k. 63 Cb 123/03-37 je vykonateľný exekučný titul, podal návrh na vykonanie exekúcie, exekúcia ale bola neskôr zastavená (§ 57 ods. 1 písm. b/ Exekučného poriadku) uznesením Okresného súdu Banská Bystrica z 27. júna 2008 č.k. 2 Er 144/2004-54. V exekučnom konaní vznikla navrhovateľovi povinnosť zaplatiť povinnému a súdnemu exekútorovi náhradu trov exekúcie (431,62 € a 281,12 €); navrhovateľovi za právnu službu, ktorú mu v exekučnom konaní poskytol jeho právny zástupca, vznikla tiež povinnosť zaplatiť odmenu za túto službu (359,09 €).

Dovolací súd s prihliadnutím na vyššie uvedené (viď 2.4.) dospel k právnemu názoru odlišnému od názoru, na ktorom spočíva napadnuté rozhodnutie. Podľa presvedčenia dovolacieho súdu k navrhovateľovej škode tak, ako je chápaná v zmysle § 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka, nedošlo (už) tým, že veriteľovi alebo veriteľom vznikli voči navrhovateľovi pohľadávky (inými slovami: škoda mu nevznikla tým, že im bol niečo dlžný). Skutočná škoda navrhovateľa nastala (až) tým, že tieto pohľadávky veriteľa (veriteľov) uspokojil.

Z uznesenia Okresného súdu Banská Bystrica z 27. júna 2008 č. k. 2 Er 144/2004-54, právoplatného 24. júlom 2008, nadobudol navrhovateľ vedomosť len o tom, že je povinný poskytnúť svojim veriteľom peňažné plnenie. Tým ale ešte v jeho majetkovej sfére nedošlo k úbytku. K faktickému zmenšeniu jeho majetku došlo až zaplatením sumy 281,12 € (súdnemu exekútorovi), sumy 431,62 € (tomu, kto v exekučnom konaní vystupoval v procesnom postavení povinného) a sumy 359,09 € (právnemu zástupcovi, ktorý navrhovateľa zastupoval v exekučnom konaní).

2.6. Odvolací súd teda dovolaním napadnutý rozsudok založil na nesprávnom právnom posúdení veci, v zmysle ktorého - v celom rozsahu - došlo k premlčaniu práva uplatneného návrhom.

3. Vzhľadom na to, že navrhovateľ dôvodne napadol dovolaním rozsudok odvolacieho súdu spočívajúci na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), dovolací súd napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 443b ods. 1 O.s.p.).

Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o dovolaní, záväzný. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.